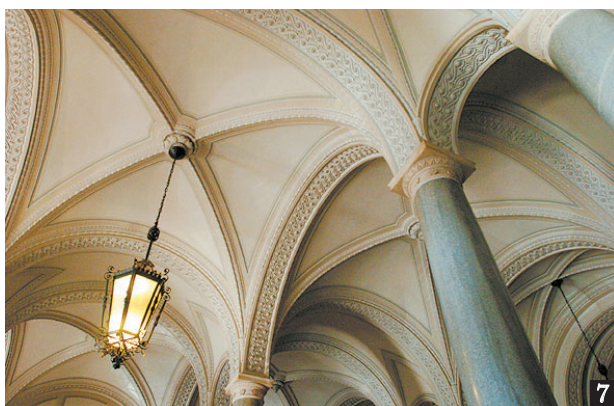

4. Az elnöki tanács-
teremből nyílik a legszebb
kilátás a budai oldalra
és a Dunára
5. Az akadémiai könyv-
tár épületét is utolérte a
modernizáció
6. A képtár központi ter-
me üvegtetőn át kap ter-
mészetes megvilágítást

1. A központi ülésterem a korabeli főúri kastélyok elrendezését idézi
2. A belső udvarban álló terebélyes gesztenyefát már Arany János is láthatta
3. András Edit, a képtár vezetője Jókai Mór közmert tablóképével

9. Az Akadémia palotája a historizáló neoreneszansz egyik első, ugyanakkor legértettebb példája Budapesten
10. Az elnöki tanács-
teremben jól megférnek együtt az évszázados tudósportrék és a legmodernebb konferenciamikrofonok

7. Sokáig az előcsarnok keresztbolytíves mennyezete alatt ravatalozták fel az Akadémia elhunyt tagjait
8. Az intézmény folyosói a legritkább esetben konganak az ürességtől

Alalom háza

több ironikus megjegyzésre is alkalmat adott az, hogy itt forgatták A hídember című film egyes jeleneteit. Igaz ugyan, hogy az Akadémia mint testület Széchenyi kezdeményezésére és hathatós támogatásával jött létre, a székház kiválasztásában, helyének kijelölésében is rendkívül nagy szerepet játszott, de a megépült palotához már semmi köze sem volt. Széchenyi 1860-ban halt meg, az Akadémia tervpályázatát pedig egy évvel később írták ki. Az itt található enteriőröket nem lehet az ő környezeteként elképzelni.

A Díszterem másik végében az MTA elnökének hivatala, mellette pedig Tudós-klub található. Utóbbi a régebbi időkben szolgált a mindenkorai főtitkár lakásaként, itt élt sokáig Arany János is. Az építkezés idején is ő volt az Akadémia titoknok, egyébként pedig legalább húsz évig töltötte be ezt a posztot. Az épületrész középső szobájában látható a költő egyszerű karosszéke, rajta babérkoszorú. A falakon hatalmas gobelinek lógnak, a szolidan elegáns termekben antik, az elmúlt évtizedekben hagyaték-koból idekerült bútorok állnak. Az egyik sarokban kerek, fehér, copfdíszes, rézajtós cserépkályha őrzi a múlt titkait.

Képcsarnok az emeleten

A második emelet Duna felőli szárnyában működött négy évtizeden át a Szépművészeti Múzeum elődje, az Országos Képtár. Innen egy oldalsó lépcsőn megyünk fel a harmadikra, amelyet teljes egészében a jelenlegi képtár ural. Az Akadémia 1865-ben szerezte meg az Esterházy-család engedélyét, hogy az addig Bécsben lévő gyűjteményüket itt kiállítsák. Közben meghalt a herceg, Esterházy Pál, aki képtárát Budapestre szánta, ám elterjedt a hír, hogy a festmé-

A Díszterem nem nagyon tudták befűteni, így a tudós urak télen kabátban ültek körül az asztalt.

nyeket elárverezik. A gyűjteményt végül 1873-ban vásárolta meg a magyar állam, és hozta létre belőle az Országos Képtár. 1906-ban nyílt meg a Szépművészeti Múzeum, akkor a képtár anyagát átvitték oda, bár a második világháborúig működött az MTA-ban is egy képtár, a Nemzeti Múzeum képcsarnoka. 1945 után ezeket a felső tereket az akadémiai könyvtár raktáraként használták. Az 1980-as évek végén, a könyvtár elköltözésével párhuzamosan vetődött fel a szándék, hogy állítsák vissza az eredeti állapotot. A jelenlegi képtár 1994 óta működik itt, hétfőn és pénteken, előzetes bejelentkezés után egyszerre legfeljebb harminc fő látogathatja.

A termek az üvegtetőn át kapnak némi természetes fényt. Az „érettségi tételek” jól ismert portréi mellett néhány különleges is lóg itt a falakon, például az öreg Kazinczy arcképe. Így nézhetett ki akkor, amikor 1830-ban megválasztották az Akadémia első főtitkárának, amit nem sokáig élvezhetett, mert 1831-ben elvitte a himlő.

A képtár egyik érdekessége az Elischer-féle Goethe-gyűjtemény. Elischer Boldizsár eperjesi származású orvosprofesszor nagy Goethe-rajongó volt, összegyűjtött mindent a német írótól, beleértve ásványgyűjteményét és saját kezű rajzait is. Az író a szintén területén szintén komoly tekintélynek számított. Az e témáról írt könyvéből, a Farbenlehre-ből ugyancsak szép példányok vannak az Akadémia birtokában.

A képtár lépcsőház fölött található félköríves terme az épület szentélye, kísérőnk szerint egyben a világ legrosszabb előadóterme is. A ház 1980-as években megkezdett rekonstrukciója alatt volt olyan időszak, amikor ez volt az egyetlen használható előadóterem az épületben. A helyiségnek szörnyű az akusztikája, hiszen eredetileg kiállítóteremnek szánták. Itt láthatók vi-

szont a képtár fő darabjai: középen a Széchenyi által festetett programkép, az Akadémia allegóriája. Marosi Ernő szerint nem minden alap nélküli az a legenda, hogy Széchenyi a központi alakban későbbi feleségét, Seilern Crescence-t örököltette meg. Mellette többek között Friedrich von Amerling Széchenyi-portréja, Deák Ferenc öregkori képe és Madarász Viktor Eötvös József-portréja látható. Utóbbi érdekessége, hogy a kép háttérében, Eötvös szobájának falán George Washington arcképe látható.

Süppedős bőrfotelekben

A keresztfolyosón jobbra, a hatalmas, félköríves tetejű üvegtetőn belépve, szűk előtérbe jutunk. Innen nyílik a Keleti Gyűjtemény, ahol könyvritkaságokat és stílusosan orientalizáló fabútorzatot találunk.

A földszinti folyosón balra az Akadémia klubhelyiségeibe jutunk, amelyeket ma tudósok, vendégeik és diplomaták használnak. Ottjártunkkor is éppen egy hatalmas fogadás előkészületei folytak. Az egymásba nyíló helyiségek boltíves, izlésesen festett mennyezetét közepén fémet imitáló, gazdagon díszített kőoszlopok támasztják alá. Süppedő bőrfotelek. Az ablakokat, ahonnan csodálatos kilátás nyílik a Várra és a Dunára, súlyos függönyök keretezik. Aki nek ide nem sikerül bejutnia, a büfében körülnézve kaphat képet a klubhelyiségek belső architektúrájáról. Marosi Ernő elmondta még, hogy az Akadémia számára vásárolt telekre annak idején nemcsak a székháznak szánt palotát, egy bérházat is építettek. Úgy tervezték, hogy az Akadémiát részben ez utóbbi lakbérbevételeiből fogják fenntartani. Ez sokáig így is történt, időközben viszont az Akadémia igazgatási és hivatali funkciókkal bíró nagyzüemmé

fejlődött. A helyhiány orvoslására első lépésként a könyvtárat az Akadémia épületéből a bérházba költöztették át. Az egykori lakóépületet, amely az Akadémia hivatalnokainak adott otthont, 1985-88 között alakították át erre a célra. A mai könyvtár-épület két büszkesége a lépcsőházban ma is eredeti szépségében megcsodálható fémkorlát, amely Ybl Miklós műhelyéből került ki, valamint a Vasarely Terem hatalmas falikárpitja, amit a könyvtár felavatásakor ajándékozott az intézménynek az akkor még élő művész.

Tóth Tamás
fotók: Hegedűs Márta

A kalauz

Marosi Ernő (64) művészettörténész 1963-ban végzett az ELTE magyar-művészettörténet szakán. Az egyetemen kezdte pályafutását, és máig ott tanít. 1974-ben lett az MTA művészettörténeti kutatócsoportjának munkatársa. Szakterülete a középkori művészet története. 1993-ban lett levelezőként akadémikus, 2001-ben rendes tag, egy évre rá pedig az Akadémia alelnökévé választották. 1997-ben Széchenyi-díjat kapott.